

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/solidarnosc/103989,Ireneusz-Serwan-1925-2019.html>

Fot. IPN

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Ireneusz Serwan (1925-2019)

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: MONIKA KOMANIECKA-ŁYP 27.10.2023

We wrześniu 1980 r. Ireneusz Serwan brał udział w tworzeniu uczelnianych struktur NSZZ „Solidarność” na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Szybko stał się jedną z najważniejszych postaci w prężnie działającej organizacji.

Urodził się 6 października 1925 r. w Wieluniu. Przez okres II wojny światowej pracował przymusowo w tym mieście jako magazynier niemieckiego przedsiębiorstwa. W latach 1950-1951 był zatrudniony w ekspozyturze Biura Organizacji Rachunkowości w Krakowie.

W 1952 r. ukończył Wydział Finansów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie. Na tej uczelni rozpoczął pracę wykładowcy, następnie w 1968 r. przeniósł się na Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, gdzie pracował aż do przejścia na emeryturę w 1986 r. Był autorem podręczników i skryptów akademickich z dziedziny rachunkowości. Należał do Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.

Działacz „Solidarności” na AGH

We wrześniu 1980 r. Ireneusz Serwan brał udział w tworzeniu uczelnianych struktur NSZZ „Solidarność” na AGH, był członkiem komitetu założycielskiego. „Solidarność” na uczelni liczyła około 4200 członków i była trzecią co do liczebności organizacją związkową w Regionie Małopolska. 20 i 21 grudnia 1980 r. odbył się Walny Zjazd Delegatów, na którym wybrano władze uczelnianego związku. Przewodniczącym Komisji Zakładowej AGH został Robert Kaczmarek, jego zastępcami Jerzy Ostachowicz, Tadeusz Syryjczyk i Natalia Rozin. Ireneusz Serwan wszedł w skład kilkusobowego prezydium.

Protokoły zebrań komisji zakładowej pokazują determinację, jaką Serwan wykazywał starając się zadbać o interesy pracowników uczelni.

W okresie jawnej działalności „Solidarności” związek zajmował się przede wszystkim wewnętrznymi sprawami uczelni. W ramach komisji zakładowej powołano najpierw komisje problemowe, przekształcone kolejno w zespoły problemowe do spraw: pracowniczych, socjalno-bytowych, emerytów i rencistów, organizacyjno-problemowych, ekonomiczno-finansowych, nauki i dydaktyki oraz analizy i interwencji.

Interweniowano w sprawie podwyżki opłat za hotele asystenckie, a także starano się uporządkować sprawy

socjalne, takie jak przydział wczasów, mieszkań zakładowych, funkcjonowanie stołówki zakładowej. Związek popierał również starania o przywrócenie uczelni autonomii i samorządności poprzez wprowadzenie zasady obieralności władz uczelni: Senatu i władz rektorskich. Nowo wybrany w 1981 r. Senat w większości składał się z sympatyków i członków „Solidarności”.

**Gmach Akademii Górniczo
Hutniczej w Krakowie, 2021 r.
Fot. Agnieszka Mastłowska (IPN
Kraków)**

Ireneusz Serwan pełnił w związku funkcję przewodniczącego Komisji Samopomocy Koleżeńskiej, następnie od grudnia 1980 r. Zespołu ekonomiczno-finansowego, który przejął jej zadania. W składzie komisji byli też Natalia Rozin i Łukasz Węsierski. Komisja gromadziła pieniądze ze składek członkowskich oraz fundusze zbierane na cele specjalne. Ze składek wypłacano tzw. zasiłki statutowe i zapomogi losowe dla pracowników AGH oraz pokrywano koszty organizacyjne. Protokoły zebrań komisji zakładowej pokazują determinację, jaką Serwan wykazywał starając się zadbać o interesy pracowników uczelni. Był również członkiem Komisji ds. Badań Nieprawidłowości Działania Szkoły, która miała za zadanie interweniować w przypadku nadużyć czy niedociągnięć w funkcjonowaniu uczelni.

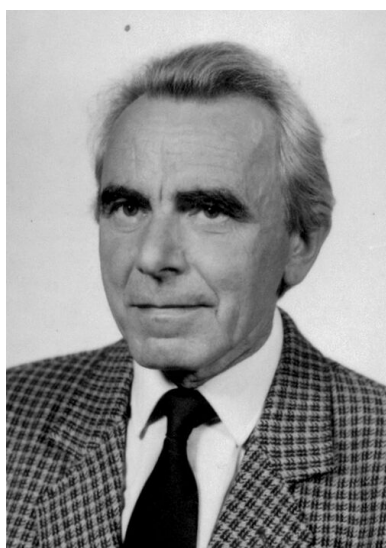
Serwan miał prawo do dysponowania kontem bankowym Uczelnianego Komitetu Założycielskiego. Był również delegatem do Komisji Budżetowej AGH. W październiku 1981 r. został wiceprzewodniczącym ds. organizacyjnych NSZZ „Solidarność” AGH, ze względu na fakt, że Syryjczyk i Rozin ustąpili ze stanowisk.

W podziemiu

Reakcją pracowników AGH na wprowadzenie stanu wojennego był 48-godzinny strajk okupacyjny na uczelni, trwający od 14 do 16 grudnia 1981 r. Prezydium komisji zakładowej przekształciło się w komitet strajkowy, którym kierował Ireneusz Serwan. 14 grudnia komitet wydał uchwałę:

„[...] ogłaszamy strajk okupacyjny, by zaprotestować przeciw bezprawnemu stanowi wojennemu, przeciw próbie uniemożliwienia działania naszemu Związkowi i aresztowaniu naszych kolegów, przeciw stosowaniu przemocy do rozstrzygania problemów naszej ojczyzny”.

W strajku wzięło udział około 400 osób. Około trzeciej nad ranem 16 grudnia 1981 r. na teren AGH wkroczyli funkcjonariusze SB, milicji i wojska. Zatrzymano 21 osób, siedem internowano, a pozostałe zwolniono przed upływem 48 godzin. Wśród internowanych był Serwan, który został przewieziony do ośrodka odosobnienia w Nowym Wiśniczu, a następnie do Załęża. Zwolniono go 1 marca 1982 r.

Ireneusz Serwan (1925-2019)

Od czerwca 1982 r. w AGH działała Tajna Komisja Zakładowa „Solidarności”. Zajmowała się głównie opieką nad rodzinami osób internowanych i aresztowanych, zapewniając im pomoc prawną i finansową. Serwan wszedł w jej skład, był odpowiedzialny za księgowość i przechowywanie funduszy, zajmował się również kolportażem wydawnictw podziemnych.

Jeszcze w czasie pobytu w ośrodku odosobnienia był nadzorowany przez SB. Pod koniec stycznia 1982 r. Wydział III-1 SB Komendy Wojewódzkiej MO w Krakowie założył mu kwestionariusz ewidencyjny. Inwigilacja trwała co najmniej do listopada 1983 r.

Wielki skromny człowiek „Solidarności”

W drugiej połowie lat 80. Serwan brał udział w organizowaniu Krakowskiej Wspólnoty Akademickiej w Miasteczku Studenckim u misjonarzy. W tym czasie był również współorganizatorem Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego im. Prymasa Stefana Wyszyńskiego przy parafii św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach. W 1986 r. przeszedł na emeryturę.

Wiosenne strajki 1988 r. dały nadzieje na zmiany. 27 czerwca 1988 r. odbyło się zebranie pracowników AGH, na którym podjęto decyzję o powołaniu NSZZ „Solidarność”. Serwan nawet na emeryturze zaangażowany był w życie uczelni. Wszedł w skład 21-osobowego komitetu założycielskiego pod przewodnictwem prof. Zygmunta Kolendy. W latach 1989-1991 był członkiem Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” AGH i pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Rewizyjnej. Był delegatem na Walne Zebranie Delegatów Regionu Małopolska. W 1989 r. wszedł w skład komisji finansowej i był księgowym Małopolskiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” oraz członkiem Krakowskiego Komitetu Obywatelskiego.

W 1990 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, w 2014 r. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2015 r. przyznano mu medal „Dziękujemy za wolność”.

Zmarł 2 kwietnia 2019 r. w Krakowie.

Tekst pochodzi z serii *Małopolscy Bohaterowie „Solidarności”*

COFNIJ SIĘ